

การพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน The Development of Indicators of Prosocial Behavior by Confirmatory Factor Analysis

- **ดร. อัจศรา ประเสริฐสิน**
- สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
-
- **Dr. Ujsara Prasertsin**
- Lecturer, Educational and Psychological Test Bureau
- Srinakharinwirot University
- E-mail: ubib__p@hotmail.com
-
- **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดุลยา จิตตะยโสธร**
- สาขาวิชาการศึกษาทั่วไป
- คณะมนุษยศาสตร์
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
-
- **Assistant Professor Dulaya Chitayasothorn**
- Department of General Education
- School of Humanities and Applied Arts
- University of the Thai Chamber of Commerce
-
- E-mail: dulaya__chi@utcc.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิต/นักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 500 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two-stage Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม แบบ 5 ระดับ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ย่อย ตัวบ่งชี้ละ 5 ข้อคำถาม รวม 25 ข้อ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบ

พฤติกรรมเอื้อสังคม ได้แก่ 1) ด้านการให้ 2) ด้านการแบ่งปัน 3) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น 4) ด้านการปลอบโยน และ 5) ด้านการร่วมมือ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 5 ตัว มีค่าอยู่ระหว่าง 0.341 ถึง 0.634 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรการให้และการปลอบโยนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ($r=0.341$) ในขณะที่ตัวแปรการแบ่งปันและการช่วยเหลือผู้อื่นมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ($r=0.634$) ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน 0.650-0.829 ค่าความเที่ยง 0.436-0.688 ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การแบ่งปัน (0.829) รองลงมาคือ การช่วยเหลือ (0.762) การปลอบโยน (0.708) การให้ (0.660) และการร่วมมือ (0.650) ผลการวิเคราะห์โมเดล พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ $\chi^2 = 4.254$, $df=3$, $p=0.024$, $RMSEA=0.029$, $RMR=0.013$, $GFI=0.997$ และ $AGFI=0.983$ ค่า Model AIC = 28.254 และ Saturated AIC = 30.000 ค่า Model CAIC = 90.829 และ Saturated CAIC = 108.219

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้ พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม องค์ประกอบเชิงยืนยัน

Abstract

The objective of this research was to analyze the confirmatory factor analysis of prosocial behavior. The sample comprised 500 university students in the Bangkok Metropolitan Region. The two-stage sampling technique was applied in the research and data collection was conducted through prosocial behavior questionnaires containing 25 questions. The questions were classified into 5 sub-indicators; each sub-indicator had 5 items. The results of correlation analysis of all 5 factors of prosocial behavior consisting of 1) Giving, 2) Sharing, 3) Helping, 4) Comforting, and 5) Cooperating indicated that correlation coefficients were ranged from 0.341 to 0.634 at .01 significance level. The "Giving" and "Comforting" had the lowest correlation coefficients ($r=0.341$), whereas "Sharing" and "Helping" had the highest correlation coefficients ($r=0.634$). The confirmatory factor analysis has the completely standardized solution and reliability between 0.650-0.829, and 0.436-0.688 respectively. The maximum completely standardized solution factor is "Sharing" (0.829), "Helping" (0.762), "Comforting" (0.708), "Giving" (0.660) and "Cooperating" (0.650), respectively. The value of model analysis resulted in $\chi^2 = 4.254$, $df=3$, $p=0.024$, $RMSEA=0.029$, $RMR=0.013$, $GFI=0.997$, $AGFI=0.983$, Model AIC = 28.254, Saturated AIC = 30.000, Model CAIC = 90.829, Saturated CAIC = 108.219.

Keywords: Indicator, Prosocial Behavior, Confirmatory Factor Analysis

บทนำ

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลทำเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมหรือประโยชน์ต่อผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550: 315) พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นคำรวมที่ใช้เรียกพฤติกรรมทางบวกหลาย ๆ พฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ พฤติกรรมเอื้อเพื่อเพื่อแผ้ว พฤติกรรมการแบ่งปัน พฤติกรรมการเสียสละ และพฤติกรรมการตอบสนองต่อคนที่มีความทุกข์ เป็นต้น (Weir and Duveen, 1981 อ้างถึงใน เพชรรัตน์ จันทศ, 2542: 2)

จากการศึกษาวิจัยพบว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงมีแนวโน้มที่จะมีคุณลักษณะทางบวก เช่น มีความสามารถในการเข้าใจทัศนะผู้อื่น มีเหตุผลทางจริยธรรม มีความเห็นอกเห็นใจ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความน่าเชื่อถือ มีความก้าวร้าวต่ำ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัว (Carlo, et al., 2007; Eisenberg, et al., 2006 cited in Padilla – Walker, et al., 2012) เป็นที่พึงพิงของผู้อื่นได้ ห่วงใยความรู้สึกของคนอื่น เต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ชอบอาสาช่วยเหลือผู้อื่น การที่มีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูง จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างดีและทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (Baillargeon, et al., 2011: 221-251) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยทางชีวภาพ ด้านพัฒนาการ ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมถึงกลุ่มเพื่อนด้วย (Scrimgeour, et al., 2013: 506-511)

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ด้วยความสำคัญของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ดังที่กล่าวมา จึงทำให้นักจิตวิทยาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสร้างพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมให้แก่ผู้คนว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะช่วยให้สังคมมีประชากรที่มีคุณภาพ คือเป็นประชากรที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ด้วยเหตุนี้ นักจิตวิทยาจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมกันอย่างกว้างขวาง โดยสามารถแบ่งนักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักจิตวิทยาที่ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา 2) กลุ่มนักจิตวิทยาที่ยึดถือทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม และ 3) กลุ่มนักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับต้นเหตุทางจิตสังคมของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยเน้นศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือรู้สึก (Empathy) ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม รายละเอียดมีดังนี้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2548: 372-373)

1. กลุ่มนักจิตวิทยาที่ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (Cognitive Developmental Theory) เป็นพื้นฐานของการวิจัย ซึ่งมี Piaget เป็นผู้นำ นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางด้านเชาวน์ปัญญา โดยถือว่าก่อนที่เด็กจะเห็นใจในความทุกข์ของผู้อื่น และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ เด็กจะต้องมีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาที่จะมองเห็นปัญหาในแง่มุมมองของผู้อื่นเสียก่อน

2. กลุ่มนักจิตวิทยาที่ใช้ทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม (Social Cognition Learning Theory) เป็นพื้นฐาน ซึ่งมี Bandura เป็นผู้นำ นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้จากกระบวนการสังคมประกิต (Socialization) ขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อม ถ้าเด็กเจริญเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยผู้ใหญ่หรือ

ผู้ใกล้ชิด เช่น เพื่อน แสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เป็นตัวอย่าง เด็กจะเลียนแบบแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมด้วย นอกจากนี้การสอนด้วยถ้อยคำข่าวสาร (Verbal Instruction) และการให้แรงเสริมทางบวกต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ช่วยให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมดีขึ้น

3. กลุ่มนักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับต้นเหตุทางจิตสังคม (Psychosocial Origins) ของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มักสนใจศึกษาตัวแปรในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความร่วมรู้สึก (Empathy) ซึ่งเป็นรากฐานของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และต้องการให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นประสบความทุกข์ ในประเด็นความร่วมมือ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการหยั่งรู้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550: 67) มีงานวิจัยหลายชิ้นเห็นสอดคล้องกันว่า ความร่วมรู้สึกเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยความร่วมมือเปรียบเสมือนสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างการรับรู้ถึงความต้องการหรือความทุกข์ของบุคคลอื่น กับการแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Mussen and Eisenberg, 1977, Hoffman, 1981; Eisenberg, and Miller, 1987, Gini, et al., 2007)

สรุปได้ว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลทำเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยส่วนรวมหรือประโยชน์ต่อผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550: 315) ได้แก่ พฤติกรรมการให้ (Giving), การแบ่งปัน (Sharing), การช่วยเหลือผู้อื่น (Helping), การปลอบโยน (Comforting) (Eisenberg, Fabes, and Spinrad, 2006) และการร่วมมือ (Cooperation) (เพชรรัตน์ จันทศ, 2542) จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ชี้ให้เห็นว่าผลของการวิจัยสนับสนุนทั้งแนวคิด 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่ม

นักจิตวิทยาที่ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา 2) กลุ่มนักจิตวิทยาที่ยึดถือทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม และ 3) กลุ่มนักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับต้นเหตุทางจิตสังคมของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยเน้นศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือ ซึ่งเป็นการรากฐานที่สำคัญของการแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิดของกลุ่มแรกในประเด็นที่กลุ่มนี้เชื่อว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางเขาวนปัญญา โดยจะพัฒนาเป็นลำดับขั้น และเพิ่มขึ้นตามอายุ ส่วนแนวคิดของกลุ่มที่ยึดถือทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม ก็มีงานวิจัยจำนวนมากสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวที่อธิบายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมว่าเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบผ่านตัวแบบรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นจากการประมวลทั้งจากแนวคิด และงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นิสิต/นักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ปีการศึกษา 2555

กลุ่มตัวอย่าง นิสิต/นักศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ปีการศึกษา 2555 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากหลักของ Bentler and Chou (1987: 78-117) ที่ระบุว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้องมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 5-20 คน ต่อ 1 พารามิเตอร์ในโมเดล ในงานวิจัยนี้มี 11 พารามิเตอร์ และจากหลักของ Gagne and Hancock (2006: 65-83) ได้ระบุว่า วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันควรมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 400 คน ดังนั้น จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (two-stage sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 หน่วยตัวอย่าง คือ มหาวิทยาลัย สุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งเป็นมหาวิทยาลัย เอกชน จำนวน 2 แห่ง และมหาวิทยาลัยของรัฐ 2 แห่ง ขั้นที่ 2 หน่วยตัวอย่าง คือ คณะ ทำการสุ่มคณะในมหาวิทยาลัยที่ได้รับการสุ่มจากขั้นตอนที่ 1 มหาวิทยาลัยละ 2 คณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะพัฒนามาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ซึ่งวัดได้จากองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) การให้ (Giving) หมายถึง การให้เงินหรือสิ่งของแก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เน้นถึงการบริจาคเงินและสิ่งของที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 2) การแบ่งปัน (Sharing) หมายถึง การนำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนไปแบ่งปันร่วมกับผู้อื่น 3) การช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ 4) การปลอบโยน (Comforting) หมายถึง การทำให้ผู้อื่นสบายใจ หรือการช่วยให้ผู้ที่ผิดหวัง เสียใจ สบายใจขึ้นและ 5) การร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง

การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม (Eisenberg, Fabes, and Spinard, 2006: 646-718; เพชรรัตน์ จันทศ, 2542) ลักษณะมาตรวัดเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย 1 หมายถึง ไม่ตรงเลย 2 หมายถึง ไม่ค่อยตรง 3 หมายถึง ตรงและไม่ตรงพอๆ กัน 4 หมายถึง ตรง 5 หมายถึง ตรงมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องนำมาตรวัดดังกล่าวมาผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรที่ผู้วิจัยศึกษาอีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทราบถึงตัวบ่งชี้พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบกิจกรรมโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในนิสิต/นักศึกษา และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาต่อยอดในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผลการวิจัย

ผลจากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ด้านการให้ ได้ค่าสหสัมพันธ์ CITC ชั้นสร้างมาตร มีค่าอยู่ระหว่าง 0.4057-0.5184 ชั้นเก็บข้อมูล มีค่าอยู่ระหว่าง 0.3855-0.5846 สามารถสรุปค่าความเที่ยง Alpha = 0.6381 ด้านการแบ่งปัน ได้ค่าสหสัมพันธ์ CITC ชั้นสร้างมาตร มีค่าอยู่ระหว่าง 0.0998-0.6029 ชั้นเก็บข้อมูล มีค่าอยู่ระหว่าง 0.4553-0.6310 สามารถสรุปค่าความเที่ยง Alpha = 0.7899 ด้านการช่วยเหลือ ได้ค่าสหสัมพันธ์ CITC ชั้นสร้างมาตร มีค่าอยู่ระหว่าง 0.4774-0.7071 ชั้นเก็บข้อมูล มีค่าอยู่ระหว่าง 0.5385-0.6236 สามารถสรุปค่าความเที่ยง Alpha = 0.7939 ด้านการปลอบโยน ได้ค่าสหสัมพันธ์ CITC ชั้นสร้างมาตร

มีค่าอยู่ระหว่าง 0.3861-0.6174 ชั้นเก็บข้อมูล 0.4461-0.5343 ชั้นเก็บข้อมูล มีค่าอยู่ระหว่าง
 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6082-0.7058 สามารถสรุปค่า 0.5703-0.6877 สามารถสรุปค่าความเที่ยง Alpha
 ความเที่ยง Alpha = 0.8513 ด้านการร่วมมือ ได้ค่า = 0.8345 ดังตารางที่ 1
 สหสัมพันธ์ CIRC ชั้นสร้างมาตร มีค่าอยู่ระหว่าง

ตารางที่ 1 ค่าสหสัมพันธ์ CIRC และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงอัลฟา (alpha) ของแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคม

ข้อกระทง	CIRC	
	ชั้นสร้างมาตร (N=100)	ชั้นเก็บข้อมูล (N=500)
การให้	ค่า Alpha = 0.6381	
1. ฉันบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลนหรือผู้ประสบภัย	0.5051	0.5333
2. ฉันบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนา	0.5184	0.2570
3. ฉันบริจาคเงินเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน ฯลฯ	0.4257	0.5949
4. เมื่อฉันเห็นกล่องบริจาคตามสถานที่ต่าง ๆ ฉันจะบริจาคใส่กล่องตามกำลัง	0.4057	0.5967
5. ฉันบริจาคสิ่งของที่ไม่ได้ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	0.4836	0.4091
การแบ่งปัน	ค่า Alpha = 0.7899	
6. เมื่อเพื่อนไม่ได้นำอุปกรณ์การเรียนมา ฉันจะแบ่งปันให้กับเพื่อน	0.3855	0.6310
7. ฉันแบ่งขนมหรืออาหารให้เพื่อนรับประทาน	0.4322	0.6305
8. เมื่อฉันได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ ฉันจะนำมาบอกเล่าให้เพื่อนฟัง	0.4683	0.5792
9. ฉันให้เพื่อนที่ทำงานเช้าหรือจบเทเรียนไม่ทันยิ้มสดุดใจงาน	0.4770	0.5647
10. ในยามเกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฉันแบ่งปันสิ่งของให้ผู้ที่ขาดแคลน	0.5846	0.4553
การช่วยเหลือ	ค่า Alpha = 0.7939	
11. ฉันอาสาเข้าไปช่วยผู้ที่ตกอยู่ในความยากลำบากเท่าที่จะทำได้	0.5700	0.5967
12. ฉันช่วยที่บ้านทำงาน นอกจากหน้าที่ประจำที่ได้รับมอบหมาย	0.4774	0.5385
13. ฉันยินดีช่วยเหลือและทำประโยชน์เพื่อสังคมเมื่อมีโอกาส	0.5557	0.6236
14. ฉันสละเวลาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อนต้องการเสมอ	0.7071	0.5644
15. เมื่ออาจารย์ต้องการคนช่วยงาน ฉันจะอาสาช่วยทันที	0.5208	0.5557
การปลอบโยน	ค่า Alpha = 0.8513	
16. ฉันมักให้กำลังใจเพื่อน ๆ	0.5794	0.6616
17. ฉันมักรับฟังปัญหาทุกข์ใจจากเพื่อน	0.6174	0.6634
18. เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ ฉันจะพูดปลอบใจเพื่อน	0.4988	0.7058
19. แม้ว่าเพื่อนจะทำผิดพลาดในสิ่งที่ฉันแนะนำไปแล้ว ฉันก็ยังคงปลอบใจเขา	0.3861	0.6549
20. ฉันใส่ใจกับทุกปัญหาที่เพื่อนมาปรึกษาเสมอ	0.5706	0.6282
การร่วมมือ	ค่า Alpha = 0.8345	
21. ฉันให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น	0.4461	0.5935
22. ฉันให้ความร่วมมือในการทำงานที่อาจารย์มอบหมาย	0.5270	0.6877
23. ฉันให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม	0.5343	0.6799
24. ฉันให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม	0.5173	0.6472
25. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานกลุ่ม ฉันทำงานนั้นอย่างสุดความสามารถ	0.4877	0.5703

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมมาวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของโมเดลการวัดพฤติกรรมเอื้อสังคม พร้อมทั้งทำการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยและคะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Regression) และกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อยแต่ละองค์ประกอบ จากข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบพฤติกรรมเอื้อสังคม ได้แก่

- 1) ด้านการให้
- 2) ด้านการแบ่งปัน
- 3) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น
- 4) ด้านการปลอมโยน
- และ 5) ด้านการร่วมมือ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 5 ตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 0.341 ถึง 0.634 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรการให้และการปลอมโยน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ($r=0.341$) ในขณะที่ตัวแปรการแบ่งปันและการช่วยเหลือผู้อื่น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ($r=0.634$) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร	Give	Share	Help	Comfort	Cooperate
Give	1.000				
Share	0.550	1.000			
Help	0.516	0.634	1.000		
Comfort	0.341	0.585	0.525	1.000	
Cooperate	0.398	0.535	0.586	0.494	1.000
Mean	3.622	3.977	3.831	4.112	3.921
SD.	0.787	0.569	0.615	0.555	0.597

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดพฤติกรรมเอื้อสังคม พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ที่แตกต่างศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($C^2 = 4.254$, $df=3$, $p=0.024$) ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.029 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.013 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.997 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.983 ค่า Model AIC = 28.254 และ Saturated

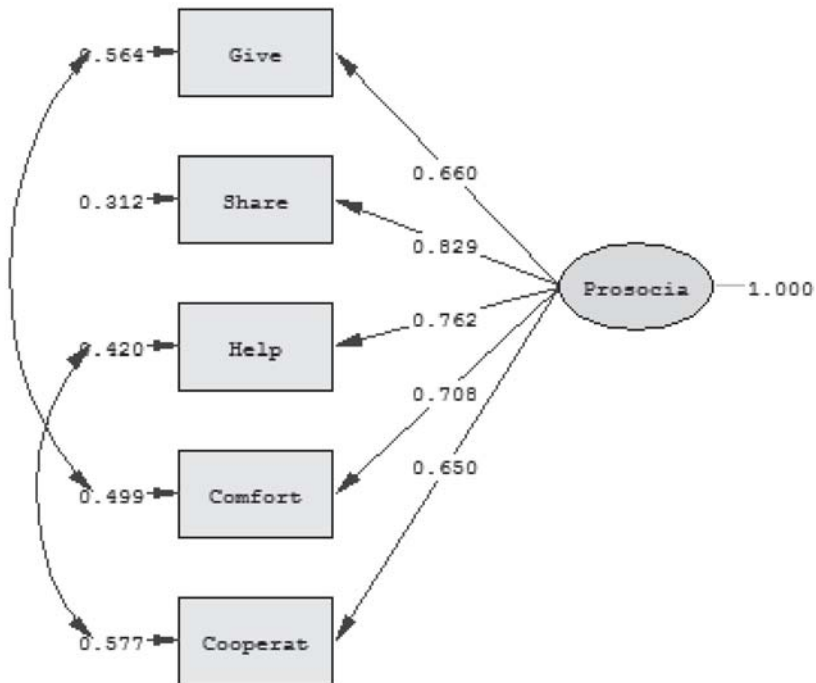
AIC = 30.000 ค่า Model CAIC = 90.829 และ Saturated CAIC = 108.219 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเอื้อสังคม จำนวน 5 ตัวแปร พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานตั้งแต่ 0.650-0.829 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัว มีค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.436-0.688 ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การแบ่งปัน (0.829) รองลงมา คือ การช่วยเหลือ (0.762) การปลอมโยน (0.708) การให้ (0.660) และร่วมมือ (0.650) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3 และภาพที่ 1

ตารางที่ 3 ค่าประมาณพารามิเตอร์ และค่าสถิติในโมเดลการวัดการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ						
	สปส.	SE	t	SS	SC	FS	
Give	0.660	0.044	15.131	0.660	0.660	0.215	0.436
Share	0.829	0.039	21.057	0.829	0.829	0.361	0.688
Help	0.762	0.041	18.674	0.762	0.762	0.222	0.580
Comfort	0.708	0.043	16.620	0.708	0.708	0.248	0.501
Cooperate	0.650	0.043	15.013	0.650	0.650	0.119	0.423

$\chi^2 = 4.254$; $df=3$; $p=0.0235$; $RMSEA=0.029$; $RMR=0.013$; $GFI=0.997$; $AGFI=0.983$

Model AIC = 28.254; Saturated AIC = 30.000; Model CAIC = 90.829; Saturated CAIC = 108.219

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงประจักษ์ทำให้สามารถกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อย เพื่อใช้ในการสร้างองค์ประกอบรวมของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ได้ ดังสมการ $Prosocial = 0.660 * Give + 0.829 * Share + 0.762 * Help + 0.708 * Comfort + 0.650 * Cooperate$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเป็นไปตามที่ Perry and Bussey (1984: 240) ได้เสนอแนวคิดในการอธิบายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของบุคคลอย่างเป็นลำดับขั้น และแนวคิดของ Eisenberg นักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial Moral Reasoning) โดยแนวคิดของ Eisenberg และ Miller (1987) และ Bisenberg และ Shell (1986) มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ซึ่งทั้งทฤษฎีของ Piaget และทฤษฎีของ Kohlberg เน้นศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ อำนาจ ความรับผิดชอบ ความเสมอภาค และความยุติธรรม ส่วนการให้เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (ความคิดและการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องของการเสียสละ การแบ่งปัน ความขัดแย้งระหว่างความต้องการของตนเองกับผู้อื่น ฯลฯ) ทั้งสองทฤษฎีไม่ได้ศึกษา Eisenberg จึงนำเอาประเด็นดังกล่าวมาศึกษาต่อยอดและได้เสนอขั้นพัฒนาการการให้เหตุผลเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมไว้ 5 ขั้น ดังนี้ (ดูลายจิตตะยโสธร, 2555: 150)

ขั้นที่ 1 การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของ

ตนเป็นที่ตั้ง (Hedonistic Orientation) ในขั้นนี้จะพบในเด็กก่อนวัยเรียน โดยเด็กจะสนใจเฉพาะตัวเอง ดังนั้นแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมจึงยึดความต้องการและความพึงพอใจของตนเองเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น “ฉันช่วยเขาเพราะเขาอาจจะช่วยฉัน” หรือ “ฉันช่วยเขาเพราะฉันชอบเขา”

ขั้นที่ 2 การให้เหตุผลที่ยึดความต้องการของบุคคลอื่น (Need of Others Orientation) ในขั้นนี้จะพบในเด็กก่อนวัยเรียนและประถมต้น เด็กเริ่มเข้าใจความต้องการของผู้อื่น แต่ยังคงอยู่ในวงจำกัด การให้เหตุผลในการช่วยเหลือของเด็กขั้นนี้จะไม่ซับซ้อน และยังไม่แสดงถึงความเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นอย่างแท้จริง เพราะไม่ได้สะท้อนในแง่ของความเห็นอกเห็นใจ หรือความรู้สึกผิด พิจารณาได้จากคำตอบของเด็ก เช่น “ฉันแบ่งขนมให้เขาเพราะเขาหิว” หรือ “เพราะเขาต้องการมัน” เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การให้เหตุผลที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ และ/หรือ เป็นความเชื่อที่มีลักษณะแบบแผนตายตัว (Approval and Interpersonal Orientation and / or Stereotyped Orientation) ในขั้นนี้จะพบในเด็กประถมและมัธยมต้น การให้เหตุผลของเด็กในขั้นนี้จะคำนึงถึงความพึงพอใจและการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง รวมทั้งผู้ขอความช่วยเหลือ หรือเป็นการให้เหตุผลโดยมองว่าสิ่งนั้นเป็นภาพลักษณ์ของบุคคล หรือเป็นสิ่งที่ดีที่คนส่วนใหญ่มักทำ ตัวอย่างเช่น “ฉันช่วยเหลือเขาเพราะมันเป็นสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีควรทำ”

ขั้นที่ 4 การให้เหตุผลที่เข้าถึงความรู้สึก (Empathic Orientation) ในขั้นนี้มีมักพบในเด็กมัธยมปลาย การให้เหตุผลในขั้นนี้ จะปรากฏให้เห็นถึงความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ที่ขอความช่วยเหลือ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความรู้สึกผิด รวมถึงการคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์

ตัวอย่างคำตอบ เช่น “ฉันรู้ว่าเขารู้สึกอย่างไร” “ฉันรู้สึกไม่สบายใจถ้าฉันไม่ช่วยเขาเพราะเขากำลังบาดเจ็บ” “ต้องช่วยเขาเพราะเขาก็เป็นคนเหมือนกัน” เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การให้เหตุผลที่ซึมซาบจากภายใน (Internalised Orientation) พบในช่วงวัยรุ่น การให้เหตุผลในขั้นนี้จะคำนึงถึงคุณค่า บรรทัดฐาน ความรับผิดชอบ และความต้องการที่จะรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคม มีความเชื่อในสิทธิและความเสมอภาค ความยุติธรรม รวมถึงความรู้สึกเคารพในตนเองและผู้อื่น เพื่อจะก้าวไปสู่มาตรฐานคุณค่าที่ตั้งไว้ ตัวอย่างคำตอบเช่น “ฉันคิดว่าตัวเองต้องมีความรับผิดชอบ ในการช่วยเหลือบุคคลที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ” หรือ “ฉันคงรู้สึกแยถ้าไม่ได้ช่วยเพราะมันทำให้ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า” เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าในทัศนะของ Eisenberg การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม มีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะพัฒนาเพิ่มขึ้นตามอายุ โดยการให้เหตุผลในการแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่เกิดจากความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจในความทุกข์ยากของผู้อื่น (มีความร่วมรู้สึก) จะเกิดขึ้นในช่วงมัธยมปลาย

กล่าวโดยสรุป นักจิตวิทยาที่ยึดทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาเป็นพื้นฐานในการวิจัย เชื่อว่าพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมขึ้นอยู่กับการพัฒนาการทางสติปัญญา โดยถือว่าก่อนที่เด็กจะเห็นใจความทุกข์ของผู้อื่น และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ (เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม) เด็กจะต้องมีความสามารถทางปัญญาที่จะมองเห็นปัญหาในแง่มุมมองของผู้อื่น (มีความสามารถในการเข้าใจทัศนะผู้อื่น) และเกิดความร่วมรู้สึก การช่วยเหลืออย่างเต็มใจจึงจะเกิดตามมา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำมาตรวจวัดจากมาตรวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 พฤติกรรม ได้แก่ การให้ การแบ่งปัน การช่วยเหลือผู้อื่น การปลอบโยน และการร่วมมือ โดยได้ตรวจสอบเป็นโมเดลการวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เพื่อไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้

2. สามารถพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อยของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม เพื่อใช้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและเกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรเก็บรวบรวมเพื่อศึกษาข้อมูลตัวแปรปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และนำมาวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์หรือปัจจัยส่งผล เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโมเดลในรูปแบบอื่นได้ต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการประชุมกลุ่ม เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องและหาแนวทางพัฒนาตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม

บรรณานุกรม

- Baillargeon, R. H., et al. 2011. “The Development of Prosocial Behaviors in Young Children: A Prospective Population-Based Cohort Study.” **The Journal of Genetic Psychology** 172, 3: 221-251.
- Bentler, P. M., and Chou, C. 1987. “Practical Issues in Structural Modeling.” **Sociological Methods and Research** 16, 1: 78-117.

- Carlo, G., et al. 2007. "Parenting Styles or Practices? Parenting, Sympathy and Prosocial Behaviors among Adolescents." **The Journal of Genetic Psychology** 168, 2: 147-176.
- Chantos, Petchrat. 1999. "**A Study of Relationships between Cooperative Behavior and Different Self-Perceived Parent Styles of Prathomsuksa Five and Six Students.**" Master's Thesis, Graduate School, Chulalongkorn University. (in Thai).
- เพชรรัตน์ จันทศ. 2542. "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการให้ความร่วมมือและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chitayasothorn, Dulaya. 2013. "The Relationship between Empathy and Prosocial Behavior." **University of Thai Chamber of Commerce Journal** 33, 3: 154-171. (in Thai).
- ดุลยา จิตตะยโสธร. 2555. "ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือรู้สึกกับพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม." **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 33, 3: 145-162.
- Eisenberg, N., et al. 1995. "Prosocial Development in Late Adolescence: A Longitudinal Study." **Child Development** 66, 4: 1179-1197.
- Eisenberg, N., Fabes, R.A., and Spinrad, T.L. 2006. "Prosocial Development." In Eisenberg, N. (Ed.), **Handbook of Child Psychology: Social, Emotional, and Personality Development** 3, 646-718. New York: Wiley.
- Eisenberg, N., and Miller, P.A. 1987. "The Relation of Empathy of Prosocial and Related Behaviors." **Psychology Bulletin** 101, 1: 91-119.
- Eisenberg, N., and Shell, R. 1986. "The Relation of Prosocial Moral Judgment and Behavior in Children: The Mediating Role of Cost." **Personality and Social Psychology Bulletin** 12: 426-433.
- Eisenberg, N., et al. 1987. "Prosocial Development in Middle Childhood: A Longitudinal Study." **Developmental Psychology** 24: 712-718.
- Gagne, P., and Hancock, G. R. 2006. "Measurement Model Quality, Sample Size, and Solution Propriety in Confirmatory Factor Models." **Multivariate Behavioral Research** 41, 65-83.
- Gini, G., et al. 2007. "Does Empathy Predict Adolescents' Bullying and Defending Behavior?." **Aggressive Behavior** 33, 5: 467-476.
- Hoffman, M.L. 1981. "Is Altruism Part of Human Nature?." **Journal of Personality and Social Psychology** 40, 1: 121-137.
- Kowatrakul, Surang. 2005. **Educational Psychology**. 6th ed. Bangkok:

Chulalongkorn University. (in Thai).

สุรางค์ โค้วตระกูล. 2548. **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Mussen, P., and Eisenberg, N. 1977. **Root of Caring, Sharing and Helping: The Development of Prosocial Behavior in Children**. San Francisco: W.H. Freeman.

Padilla – Walker, L.M., et al. 2012. “Bidirectional Relations between Authoritative Parenting and Adolescents’ Prosocial Behaviors.” **Journal of Research on Adolescence** 22, 3: 400-408.

Perry, D.G., and Bussey, K. 1984. **Social Development**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

The Royal Institute. 2007. **Dictionary of Psychology**. Bangkok: The Royal Institute. (in Thai).

ราชบัณฑิตยสถาน. 2550. **พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

Scrimgeour, M.B., et al. 2013. “Cooperative Coparenting Moderates the Association between Parenting Practices and Children’s Prosocial Behavior.” **Journal of Family Psychology** 27, 3: 506-511.

Dr. Ujsara Prasertsin received a Ph.D. in Educational Research Methodology at the Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University. She is working as a lecturer at the Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University. Her main interest is in research methodology, psychology, behavior modification, measurement and evaluation.

Assistant Professor Dulaya Chitayasothorn received her Bachelor of Education in Counseling and Guidance and Master of Arts in Development Psychology from Chulalongkorn University. She is currently working at the School of Humanities and Applied Arts, University of the Thai Chamber of Commerce teaching Contemporary Psychology. Her main interest is in development psychology, social development and mental health.